

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců Mgr. Aleše Roztočila a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobce: **O. W.**, zast. Mgr. Ing. Jakubem Backou, advokátem, se sídlem Šlejnická 1547/13, Praha 6, proti žalované: **Policie České republiky, Krajské ředitelství policie Ústeckého kraje**, se sídlem Masarykova 930/27, Ústí nad Labem, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 19. 12. 2017, č. j. KRPU-245016-19/ČJ-2017-040022, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 19. 1. 2018, č. j. 41 A 2/2018 - 33,

t a k t o :

- I. V řízení o kasační stížnosti **s e p o k r a č u j e .**
- II. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- III. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- IV. Ustanovenému zástupci žalobce Mgr. Ing. Jakubu Backovi **s e p ř i z n á v á** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů v řízení o kasační stížnosti v částce 8.228 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku. Náklady právního zastoupení žalobce nese stát.

O d ů v o d n ě n í :

I. Dosavadní průběh řízení

[1] Rozhodnutím ze dne 19. 12. 2017, č. j. KRPU-245016-19/ČJ-2017-040022, žalovaná podle § 124 odst. 1 písm. e) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve spojení s § 124 odst. 2 téhož zákona zajistila žalobce za účelem správního vyhoštění, přičemž dobu zajištění podle § 124 odst. 3 zákona

o pobytu cizinců stanovila na 90 dnů od omezení jeho osobní svobody, které nastalo dne 18. 12. 2017 v 11:30 hodin. V odůvodnění rozhodnutí žalovaná uvedla, že žalobce má 20 let a je evidován v Schengenském informačním systému jako osoba, které je zakázáno vstoupit do schengenského prostoru, neboť je nežádoucí nebo představuje bezpečnostní riziko. Žalobce byl zajištěn hlídkou policie dne 18. 12. 2017 v 11:30 hodin na dálnici D8 během cesty mezinárodním linkovým autobusem z Prahy do Berlína, a to poté, co nebyl schopen předložit doklad totožnosti. Během podání vysvětlení dne 19. 12. 2017 žalobce sdělil, že se cítí zdravý a s ničím se neléčí. V roce 2016 po smrti rodičů opustil Nigérii, neboť tam nikoho nemá a také jej tam chtěli zabít. Z Nigérie cestoval do Libye, kde se společně s větším množstvím dalších osob nalodil na malý člun, který mířil do Evropy. Po dvou dnech na moři vyzvedla osoby z člunu posádka větší lodi, která jim slíbila přepravu do Itálie. Žalobci se však udělalo nevolno, a tak byl přepraven vrtulníkem do italské nemocnice již dne 13. 7. 2017. V nemocnici žalobce zůstal asi měsíc kvůli problémům se srdcem a poté byl umístěn do uprchlického tábora v Palermu. O azyl nežádal, neboť posádka lodi, která jej vyzvedla z člunu, na němž se původně plavil, mu sdělila, že o nic žádat nemusí a že má automaticky statut uprchlíka. Žalobce uvedl, že tábor v Palermu opustil asi dva měsíce poté, co mu jeho majitel přestal vyplácet kapesné. Měl v úmyslu dostat se do Německa a požádat tam o azyl. Z Itálie odcestoval autobusem dne 17. 12. 2017, přičemž jízdné mu zaplatil neznámý cestovatel. Až po cestě potkal další tři Nigerijce, které však nikdy před tím neviděl. Žalobce vypověděl, že nevěděl, přes které státy projížděl a že k cestování po Evropě potřebuje platný cestovní pas a vízum. V České republice dříve nebyl a cestovní doklad Nigérie nikdy neměl. Žalobce připustil, že se do Německa pokusil dostat již dříve, asi před dvěma měsíci, avšak byl vrácen do Švýcarska a poté zpět do Itálie. Žalobce konstatoval, že v České republice nemá žádný majetek ani vazby. K možnému návratu do Nigérie žalobce zopakoval, že tam nikoho nemá a někdo mu tam usiluje o život. Do Itálie by se sice mohl vrátit, avšak není si jist, zda ho Italové přijmou. Žalobce v České republice nežádal o azyl, chtěl tak učinit v Itálii, ale tam mu to nebylo umožněno.

[2] Žalovaná vzhledem k výše uvedenému konstatovala, že žalobce byl podle čl. 1 odst. 1 Nařízení Rady (ES) č. 539/2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni, povinen mít k pobytu na území České republiky vízum. Žalobce přitom pobýval na území České republiky přinejmenším jeden den, než byl zadržen policií. Vzhledem k tomu, že žalobce nemá platný cestovní pas, vízum ani oprávnění k pobytu na území České republiky ani z jiného z členských států Evropské unie a zároveň je osobou vedenou v Schengenském informačním systému, nemohlo dojít k naplnění čl. 6 odst. 1 písm. a), b) a d) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399, kterým se stanoví kodex unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex), a tudíž mu nemohlo vzniknout právo cesty podle čl. 21 odst. 1 Schengenské prováděcí úmluvy. Žalovaná z výše uvedeného dovodila, že žalobce pobýval na území České republiky v rozporu s § 103 písm. n) zákona o pobytu cizinců, čímž naplnil skutkovou podstatu přestupku podle § 156 odst. 1 písm. f) téhož zákona, přičemž jednal v rozporu i s Nařízením Rady (ES) č. 539/2001 a také se Schengenským hraničním kodexem.

[3] Žalovaná vzala v úvahu výše uvedené skutečnosti a dovodila, že v případě žalobce nelze aplikovat některé ze zvláštních opatření za účelem vycestování z území podle § 123b

pokračování

odst. 1 zákona o pobytu cizinců, neboť žalobce potvrdil, že na území České republiky nikoho nemá a částka ve výši 100 euro, kterou v době zajištění disponoval, nepostačuje k zajištění ubytování ani ke složení finanční záruky, která podle Závazného pokynu policejního prezidenta ze dne 18. 9. 2012, č. 137, může přesáhnout i 300.000 Kč. Nadto, ze skutečnosti, že žalobce využil ke své cestě do schengenského prostoru převaděče, žalovaná dovodila, že kdyby nebyl zajištěn, pokračoval by v porušování zákazu vstupu a i nadále by pobýval v schengenském prostoru. Z toho je také zřejmé, že by se vyhýbal uloženým povinnostem, nehlásil na policii adresu svého pobytu, nezdržoval by se na této adrese a ukrýval by se. Proto také žalovaná nepřipustila možnost dobrovolného opuštění území. Z chování a jednání žalobce je zřejmé, že se chce opětovně dostat do Spolkové republiky Německo, kde chce požádat o azyl, přičemž do Itálie se dobrovolně nevrátí. Při rozhodování o zajištění žalobce žalovaná přihlédla k jeho rodinnému a soukromému životu ve vztahu k závažnosti jeho protiprávního jednání, dále také k délce jeho pobytu na území České republiky, věku, zdravotnímu stavu, ekonomické situaci, kulturní integraci a k vazbám na zemi původu. Žádné z uvedených hledisek však nebrání návratu žalobce do země jeho původu. Navrácení žalobce není nepřiměřené ve smyslu § 174a zákona o pobytu cizinců a neodporuje mezinárodním závazkům České republiky. Jakkoliv navrácení do země původu představuje zásah do života žalobce, je toliko důsledkem jeho vlastního jednání. Žalovaná stanovila dobu zajištění v délce trvání 90 dnů s ohledem na skutečnost, že žalobce nemá platný cestovní doklad, musí tak ověřit jeho totožnost, zajistit vydání náhradního cestovního dokladu, zajistit leteckou přepravu včetně eskorty a poskytnout žalobci čas k případné žádosti o azyl.

[4] Rozsudkem ze dne 19. 1. 2018, č. j. 41 A 2/2018 - 33, Krajský soud v Ústí nad Labem zamítl žalobu proti uvedenému rozhodnutí (výrok I), rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok II) a ustanovenému zástupci žalobce přiznal odměnu za zastupování žalobce a náhradu hotových výdajů ve výši 8.228 Kč (výrok III). V odůvodnění rozsudku soud poukázal na § 124 odst. 1 písm. e) zákona o pobytu cizinců a uvedl, že podmínky v něm stanovené byly naplněny. Žalovaná sice byla podle usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 11. 2011, č. j. 7 As 79/2010 - 150, povinna zkoumat, zda je správní vyhoštění žalobce alespoň potenciálně možné. Předmětem zajištění cizince však není zkoumání existence či neexistence azylově relevantních důvodů. S tím také souvisí, že rozhodnutí o zajištění je vydáváno jako první úkon v řízení, a to ve velmi krátké lhůtě. Zkoumání reálnosti vyhoštění žalobce tak žalovaná může činit toliko předběžně, přičemž vychází z vlastních poznatků a ze sdělení cizince. Žalobce však na přímou otázku, zda mu něco brání v návratu do Nigérie, uvedl, že se tam vrátit nechce, nemá tam příbuzné a ani majetek. Pokud by se žalobce skutečně obával o život, jistě by na to žalovanou upozornil, a to zvláště pokud by se jednalo o zásadní obavu. Žalobce sice v odpovědi na jinou otázku uvedl, že mu v Nigérii někdo usiluje o život, aniž by však toto tvrzení jakkoliv blíže popsal. Za takové situace však podle krajského soudu žalovaná nebyla povinna se tímto obecným tvrzením zabývat více, než učinila, když sama poukázala na jeho obecnost. Krajský soud konstatoval, že odkaz žalobce na rozsudek Nejvyššího správního soudu ve věci sp. zn. 5 Azs 236/2015 není případný, neboť tehdy šlo o navrácení cizince do Iráku, který byl z velké části zasažen intenzivním bojovým konfliktem.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalované

[5] Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včasnou kasační stížnost. V ní namítl, že krajský soud pochybil, neboť aproboval rozhodnutí žalované, v němž chybí dostatečné posouzení hrozící vážné újmy zabítí žalobce. Žalovaná jen lakonicky sdělila, že žalobce neuvedl nic víc, než že mu v Nigérii jde o život. Co však z této skutečnosti dovodila, z odůvodnění rozhodnutí neplyne. Přestože žalované lze přisvědčit, že vyjádření žalobce bylo velmi vágní, nic jí nebránilo, aby v odůvodnění rozhodnutí rozebrala ochotu či neochotu stěžovatele sdělit podrobnosti jeho údajného ohrožení v Nigérii a z toho vyplývající hodnověrnost tohoto tvrzení. Stěžovatel poukázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 12. 2015, sp. zn. 5 Azs 236/2015, a dovedl, že žalovaná byla povinna vypořádat se s okolnostmi nasvědčujícími existenci vážné újmy hrozící zajišťovanému cizinci, přičemž tato povinnost je o to zásadnější v případě, že dosud nebyly posouzeny eventuální důvody bránící vycestování například v závazném stanovisku Ministerstva vnitra vydaném pro potřeby řízení o správním vyhoštění.

[6] Vzhledem k uvedeným námitkám stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek krajského soudu ve výroku I a aby současně zrušil i žalobou napadené rozhodnutí a zástupci stěžovatele přiznal odměnu ve výši 8.228 Kč.

[7] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti připomněla, že zajištění stěžovatele již bylo ukončeno, přičemž podle § 172 odst. 6 zákona o pobytu cizinců soud se v takovém případě řízení o žalobě zastaví. K meritu věci žalovaná zopakovala závěry, které již učinila ve svém rozhodnutí, a přisvědčila závěrům krajského soudu. Vzhledem k uvedeným skutečnostem žalovaná navrhla, aby Nejvyšší správní soud řízení o kasační stížnosti zastavil, popřípadě, aby kasační stížnost zamítl.

III. Posouzení kasační stížnosti

[8] Nejvyšší správní soud připomíná, že usnesením ze dne 27. 3. 2018, č. j. 4 Azs 66/2018 - 26, přerušil řízení o kasační stížnosti, neboť ve věci vedené pod sp. zn. 10 Azs 252/2017 položil Soudnímu dvoru Evropské unie předběžnou otázkou, která se přímo dotýkala oprávnění, resp. povinnosti aplikovat i v nyní posuzované věci ustanovení § 172 odst. 6 zákona o pobytu cizinců a zastavit řízení o kasační stížnosti z důvodu, že zajištění stěžovatele již bylo ukončeno. Uvedené ustanovení zákona však Ústavní soud zrušil nálezem ze dne 27. 11. 2018, sp. zn. Pl. ÚS 41/17, a to ke dni jeho vyhlášení ve Sbírce zákonů. Vzhledem k tomu, že k vyhlášení nálezů ve Sbírce zákonů došlo dne 21. 1. 2019, je zřejmé, že § 172 odst. 6 zákona o pobytu cizinců již neplatí, a Nejvyšší správní soud proto nemusí nadále zvažovat, zda je povinen řízení o kasační stížnosti zastavit z důvodu ukončení zajištění stěžovatele, respektive vyčkat na odpověď Soudního dvora Evropské unie na položenou předběžnou otázku. Nejvyššímu správnímu soudu již tak nic nebrání rozhodnout o kasační stížnosti, a proto podle § 48 odst. 6 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), ve výroku I tohoto rozsudku konstatoval, že se v řízení o kasační stížnosti pokračuje.

[9] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., podle nichž byl vázán rozsahem a důvody, jež stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti. Přitom neshledal vady uvedené v § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z

pokračování

úřední povinnosti. V kasační stížnosti stěžovatel označil důvod dle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

[10] Podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. „[k]asační stížnost lze podat pouze z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.“

[11] Kasační stížnost není důvodná.

[12] Nejvyšší správní soud z kasační stížnosti zjistil, že v posuzované věci je sporná toliko jediná otázka, jestli se žalovaná v odůvodnění rozhodnutí o zajištění stěžovatele za účelem správního vyhoštění dostatečně vypořádala s tvrzením, že mu v zemi původu, tedy v Nigérii, někdo usiloval o život, respektive, jestli v této souvislosti pochybil krajský soud.

[13] Podle § 179 odst. 1 zákona o pobytu cizinců „[v]ycestování cizince není možné v případě důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště.“

[14] Podle § 179 odst. 2 zákona o pobytu cizinců „[z]a vážnou újmu se podle tohoto zákona považuje

- a) uložení nebo vykonání trestu smrti,
- b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání,
- c) vážné ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situacích mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo
- d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.“

[15] Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v usnesení ze dne 23. 11. 2011, č. j. 7 As 79/2010 - 150, dovodil, že „I. Správní orgán má povinnost zabývat se v řízení o zajištění cizince podle § 124, § 124b nebo § 129 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, možnými překážkami správního vyhoštění, vycestování nebo předání tohoto cizince podle mezinárodní smlouvy v případech, kdy jsou mu tyto překážky v době rozhodování o zajištění známy nebo v řízení vyšly najevo. V takové situaci je povinen možné překážky před rozhodnutím o zajištění cizince předběžně posoudit a učinit si úsudek o tom, zda je správní vyhoštění, vycestování nebo předání cizince alespoň potenciálně možné. II. O zajištění cizince nelze rozhodnout, pokud zákonný účel omezení osobní svobody cizince nebude pravděpodobně možné uskutečnit. Správní orgán je naopak povinen v takovém případě cizince neprodleně propustit na svobodu.“

[16] Nejvyšší správní soud v posuzované věci uvádí, že obecné tvrzení stěžovatele, podle něhož mu v zemi původu někdo usiloval o život, není samo o sobě způsobilé založit překážku vycestování ve smyslu § 179 odst. 1 zákona o pobytu cizinců, neboť z něj bez dalšího nevyplývá, že by stěžovatel čelil hrozbě skutečného nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 179 odst. 1 a 2 naposledy uvedeného zákona, respektive trvající hrozbě usmrcení, vůči které nemůže využít ochranu svého vlastního státu. Nadto, stěžovatel své tvrzení nedal nikterak do souvislosti s obavami z návratu do Nigérie, což je patrné z úředního záznamu o podání vysvětlení ze dne 19. 12. 2017. Stěžovatel uvedl, že jej chtěl někdo zabít toliko v odpovědi na otázku, proč opustil Nigérii, nikoliv však v odpovědi na otázku, zda něco brání jeho návratu do země původu. V této souvislosti nevyjádřil žádné obavy o svůj život a omezil se na tvrzení, že již v Nigérii nemá žádné sociální ani ekonomické zázemí. Obecnost tvrzení a kontext, ve kterém se stěžovatel vyjádřil, jakož i skutečnost, že správní orgán posuzuje překážky ve vycestování cizince v rozhodnutí o zajištění za účelem správního vyhoštění, ve smyslu výše citovaného usnesení rozšířeného senátu ze dne 23. 11. 2011, č. j. 7 As 79/2010 - 150, toliko předběžně, podle Nejvyššího správního soudu dostatečně odůvodňuje, že žalovaná nebyla povinna z vlastní úřední povinnosti zjišťovat podrobnosti o stěžovatelově tvrzení, že mu měl v Nigérii někdo usilovat o život a že se s jeho tvrzením dostatečně vypořádala již tím, že poukázala na jeho obecnost. Nejvyšší správní soud tak neshledal v odůvodněných rozhodnutí žalované a rozsudku krajského soudu žádná pochybení.

IV. Závěr

[17] Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že námitky stěžovatele nejsou důvodné, a v souladu s § 110 odst. 1 větou druhou s. ř. s. kasační stížnost zamítl.

[18] O náhradě nákladů řízení Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení, které důvodně vynaložil. Vzhledem k tomu, že stěžovatel byl v řízení o kasační stížnosti procesně neúspěšný, právo na náhradu nákladů řízení mu nenáleží. Procesně úspěšné žalované žádné náklady nad rozsah vyplývající z její úřední činnosti nevznikly. Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že nepřiznal náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti žádnému z účastníků.

[19] Nejvyšší správní soud však přiznal ustanovenému zástupci stěžovatele odměnu za zastupování a náhradu hotových výdajů v řízení o kasační stížnosti, která se skládá z částky 6.200 Kč za dva úkony právní služby spočívající v další poradě ve věci přesahující jednu hodinu ze dne 27. 2. 2018 a v sepsání kasační stížnosti ze dne 5. 3. 2018 podle § 7 bodu 5 ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) a § 11 odst. 1 písm. c) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, ve znění pozdějších předpisů, a z částky 600 Kč za s tím související dva režijní paušály (§ 13 odst. 1 a 4 advokátního tarifu), celkem tedy 6.800 Kč. Zástupce stěžovatele prokázal, že je plátcem DPH, proto součást nákladů tvoří rovněž tato daň ve výši 1.428 Kč, tj. 21 % z částky 6.800 Kč. Ustanovenému zástupci žalobce tedy náleží odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů v celkové výši 8.228 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu v obvyklé lhůtě. Náklady právního zastoupení stěžovatele nese stát, jak vyplývá z ustanovení § 35 odst. 9 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s.

pokračování

P o u ě n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 23. ledna 2019

JUDr. Jiří Palla
předseda senátu